

Anteckningar med egna reflektioner från Vindseminariet på Bollnäs folkhögskola 28 april 2010

Ett 60-tal deltagare, främst kommunpolitiker, tjänstemän och representanter från fastighetsbolagen i Hälsingland deltog i seminariet som anordnades av Hälsinge Vindkraftförening och Studieförbundet Vuxenskolan tillsammans med LRF med föreläsare från Jämtland, Dalarna och Gävleborg. Temat var ”Hur skapar vi lokal nytta av vindkraften?”.

Roger Björk, Länsstyrelsen Gävleborg, fysisk planering

Roger redogjorde för planeringsläget i Gävleborgs län, och visade en karta med områden som ingår i någon fas av ärendehantering hos länsstyrelse eller kommun. Den visade på intresse från projektörer om ca 800 vindkraftverk på land och 50 till havs i länet. Utöver det finns intresse för drygt 300 verk på Finngrundan i den ekonomiska zonen utanför länet. Länsstyrelserna håller också på med att ta fram en regional landskapsanalys i projektet ”Vindbruk i samspel”.

Regeringen har satt upp en ny nationell planeringsram för vindkraft i Sverige. Enligt planeringsramen ska det år 2020 finnas möjlighet till en produktion av vindkraftel om 30 TWh för hela landet, varav 20 på land och 10 till havs. Planeringsramen innebär att det ska ges förutsättningar genom den fysiska planeringen för en sådan utbyggnad, och är inte ett utbyggnadsmål.

Det finns även ett nationellt planeringsmål (utbyggnadsmål) som avser samtliga slag av förnybar energi (hit räknas således inte endast elproduktion utan även t ex användning av biobränsle för uppvärmningsändamål). Till år 2020 ska minst 50% av Sveriges totala energitillförsel (inklusive elektricitet) vara förnybar (idag ca 44%) vilket innebär att förnybar elproduktion ska öka med 25 TWh jämfört med 2002 års nivå.

Roger påminde om att elnätet kommer att utgöra en flaskhals för vindkraftsutbyggnaden. Min personliga reflektion om detta är, att eftersom vi vet att Norrland kommer att i ännu större utsträckning bli nettoleverantör av elkraft borde det bli än mer önskvärt att förlägga eldriven verksamhet här.

Håkan Larsson, Föreningen Sveriges Vattenkraftskommuner

I Norge finns en liknande förening ”Norges Vasskraftskommuner” och där bildas nu en särskild förening för vindkraftskommuner.

Håkan gjorde jämförelser mellan Sverige där regleringsmedel återför ca 120 Mkr, och Norge där drygt 6 Mdr NOK återförs till vattenkraftskommunerna. Ersättningen till vattenkraftskommunerna i Norge motsvarar med råge hela det svenska kommunala skatteutjämningsystemet, med skillnaden att vattenkraftskommunerna bidrar med ca 1,5 Mdr NOK till övriga norska kommuner.

Den norska vattenkraften ägs till 80% av norska staten och kommunerna och får inte säljas till privata eller utländska intressen.

De norska kommunerna har rätt att ta ut fastighetsskatt från bland annat vattenkraftsanläggningarna. I Sverige har den kommunala fastighetsbeskattningen överförs till statlig, vilket gör att de svenska vattenkraftskommunerna går miste om ca 2,9 Mdr SEK. Några av de största vattenkraftskommunerna i Sverige är samtidigt bland de fattigaste.

I Sverige är endast en liten del av vattenkraften ägd lokalt numera. Vattenkraften ger få lokala arbetstillfällen numera. Samtidigt hämmar den lokala näringar som fiske, turism och rennäring.

Inge Östlund, Rättviks kommun

I Rättvik upplever man stark lokal opinion för vindkraftsutbyggnad samtidigt som man reagerar mot prospektering för uranbrytning.

Bygdemedel, lokalt ägande hos elabonnenter genom Rättviks Vind ekonomiska förening, ägande av vindkraftverk genom kommunen och i det kommunala teknikbolaget är resultat av vindkraftsparken om 15 verk som uppförs kring Hedbodberget i nordvästra delen av kommunen. Det är en mycket bra affär för kommunen att äga vindkraft. Det lokala kapitalet från elabonnenter m.fl är också betydelsefullt för att vindkraften ska kunna växa snabbt, vilket är nödvändigt för att klara miljömålen.

Rättvik är en extrem turistkommun som tiofaldigar sin befolkning under sommarsäsongen, men ser ändå inte vindkraften som ett hinder när den placeras på rätt plats och med lokal delaktighet.

Rättvik har skrivit in riktlinjer i sin översiktsplan om att bygdemedel ska utgå från vindkraften, och att minst 10% lokalt ägande ska erbjudas. Energimyndigheten har i sitt yttrande över Rättviks kommuns översiktsplan påpekat att det inte finns stöd i lagstiftningen om bygdemedel. Kommunen kommer dock inte att ta bort kravet i översiktsplanen på bygdemedel.

Positivt att markägare har möjlighet att få bra ersättning för att de upplåter sin mark. Det finns dock ett problem att intrångsersättningar för anläggande av kraftledningar från vindkraftverk är väldigt låga till skillnad från ersättningar för vägar och vindkraftverk. Markägare som endast får kraftledning över sin mark riskerar att förlora ekonomiskt på vindkraftsetableringar.

Anders Nordlund, Kopparstaden AB i Falun

Håller med Inge Östlund att det är en mycket bra affär för det kommunala fastighetsbolaget att äga vindkraftverk. De blir oberoende av energiprisutvecklingen i världen. Produktion för eget behov beskattas inte, men det finns förslag om att ta bort skattebefrielsen. Det är viktigt att det skapas klarhet i vilken avräkningsperiod som ska gälla för nettoförbrukning – timme, månad eller år. Det är inte rättsligt prövat, men Kopparstaden önskar att det görs. Kopparstaden avräknar per månad medan Askersunds kommun från sin skattemyndighet har ett muntligt löfte om årsavräkning. Om den egna elproduktionen överskrider under en enda

avräkningsperiod riskerar bolaget att bli klassat som elhandlare, varav hela skatteförmånen förloras.

Kopparstaden äger sedan ett år tillbaka ett vindkraftverk i Skåne. Avståndet har ingen ekonomisk betydelse.

Att äga vindkraftverk är framför allt ekonomichefens område, en fråga om skatt och moms, men nästan inte alls om teknik.

Roger Svensk, Samkraft AB och Hudik Vind AB

Samkraft ägs av kommunerna och de kommunala energibolagen i Gävleborg och norra Uppland, samt de privata bolagen Edsbyns Elverk AB och Hudik Vind AB. Som namnet antyder bygger det på samverkan för att erhålla tillräcklig styrka, och det anses vara det största ekonomiska samarbete som har inletts mellan Gävleborgskommunerna. Samkraft avser att investera nära 1 Mdr SEK i vindkraft under de närmaste 3-4 åren, varav 300 Mkr kommer att vara eget kapital. Samkraft avser att behålla och driva de anläggningar de projekterar och bygger eller köper. Det är viktigt att ägarna/kommunerna genom sina kommunfullmäktige har fotarbete när det gäller att besluta om kapitalförsörjningen när Samkraft växer.

Det kommer att vara möjligt med lokalt deläggande i parker tillsammans med Samkraft genom att bilda projektbolag. En ekonomisk andelsförening för elabbonenter kommer att skapas.

Roger anser att riktlinjer för bygdepeng kan hjälpa projektörer och markägare. Men att lokalt offentligt ägande också är ett bra sätt att ge återbäring till kommunerna.

4% av bruttointäkten av försåld el har etablerats som en standard för arrendeersättning just nu, vilket är "max" vad projekten tål för närvarande, enligt Roger. Inte minst har samverkan mellan ett stort antal markägare norr om Dellensjöarna etablerat ett slags standard vad gäller både nivån på ersättning och sättet att fördela den mellan markägarna. Ett helt vindområde (t ex bergsområde) inritas på kartan och alla markägare får ersättning oberoende av var vindkraftverken placeras. På så sätt kan området optimeras utan att någon markägare missgynnas. Intrångsersättningar för vägar och uppställningsplats utgår separat till de markägare som drabbas.

Hudik Vind AB som ägs av mestadels orsbor är en privat delägare i Samkraft AB. De önskar ett brett ägande och kommer att ta in ytterligare kapital under året genom nyemission för att försvara sin ägarandel när Samkraft växer. Hudik Vind AB och Edsbyns Elverk AB är idag de enda sätten för privatpersoner att bli delägare i Samkraft AB.

/Roland Lundqvist
Hälsinge Vindkraftförening

Länkar:

www.halsingevindkraft.se

www.lst.se

www.fsv.se

www.rattvik.se

www.kopparstaden.se

www.samkraft.se
www.hudikvind.se